

RØSTEN

BAGGRUND

Derfor mister Mellemøsten sine kristne

Stort tema inde i bladet.
SIDE 10

TENDENS

Stilletid i Bjerager Kirke

Stilheden vinder indpas flere steder
– tag med til et af de nye tiltag.
SIDE 8

PORTRÆT

En fortæller runder af

Ejnar Stobbe fortæller om 36 år i folkekirken.
SIDE 24

Tema:
Forfulgte kristne

REDAKTION

Folkekirkeinfo, Kirken i Østjylland

LAYOUT & ANSVARSHAVENDE

Martin Høybye

BILLEDER

Fotografer i dette nummer: Bo Grünberger, Lotte Lyng, Ulrik Samsø Figen, Sofie Amalie Klougart, Claus Bjørn, Martin Høybye

FORSIDE

I dødens fodspor: Synne Garff tog fra by til by i Jordan og talte med traumatiserede syriske flygtninge. I et af Ammans fattigste kvarterer, der er præget af stor kriminalitet, bor denne syriske pige. Hun har mistet 71 familiemedlemmer og alt, hvad hun ejer. Men hun hører til de heldige, for hun har stadig sine forældre og tre søskende. Familien overlever på nødhjælpspakker, som Det Jordanske Bibelselskab leverer. Pigen og hendes søskende går ikke i skole. Foto: Lotte Lyng. Collage: MH.

ANNONCER

Hvis du ønsker at annoncere i Røsten, skal du rette henvendelse til mailadressen herunder.

DEADLINE

Henvendelser, der ønskes taget i betragtning til udgivelse i bladet, kan sendes til mailadressen herunder. Deadline henholdsvis: 1. juni, 1. oktober, 1. januar, og 1. april.

KONTAKT

martin@folkekirkeinfo.dk

Velkommen til!

Denne gang lægger vi ud med en glad nyhed om Kirkens Korshær i Aarhus' sejrsgang ved den nyligt overståede KomDag'13. Vi har desuden været en tur i Bjerager til *Stilletid*, og vi har været i Silkeborg for at tage en længere snak med den netop afgangede sognepræst og fortæller Ejnar Stobbe. Det er også blevet til et kirkeportræt af Sønder Vissing Kirke, der, (tyder det på), kan trække spor tilbage til Harald Blåtand. Læs også ganske kort om et nyt netværksarbejde, der er i gang i stiftet, og som dette magasin blandt andet er en udløber af.

Temaet på de midterste sider er ansporet af, at landets biskopper i september gik samlet ud og opfordrede til at støtte befolkningen i Syrien:

"En af den nyere tids største humanitære katastrofer udfolder sig i Syrien lige nu," hed det blandt andet i det åbne brev, der opfordrede den danske befolkning og folkekirkens menigheder til at støtte nødhjælpsarbejde i Syrien.

Hele befolkningen lider i en borgerkrig, uanset religiøst tilhørsforhold, men vi ser nærmere på, hvorfor de kristne generelt er i klemme i Mellemosten. Vi har

talt med lektor Peter Lodberg om, hvilke mekanismer der er i spil.

En af de danskere, der har været af sted til nogle af brændpunkterne for nylig, er Synne Garff, som er International chef i Bibelselskabet. Og vi overlader ordet til hende i kommentaren 'Krigen i din baghave,' hvor hun beskriver, hvad hun har hørt og set blandt flygtninge i Jordan.

Ærkebiskop Jean Kawak var på besøg på Diakonhøjskolen i Aarhus for at følge et kursus, og mens han var her, interviewede vi ham om forholdene i Syrien. Hans indtrængende opfordring er, at volden skal stoppe. Men den skal ikke stoppes med vold. For: "Man løser ikke et problem med et problem."

For at runde temaet af bringer vi en anmeldelse af Klaus Wivels 'Den sidste nadver,' der er én lang reportage, der undersøger, hvad der sker med de kristne i Mellemosten i disse år.

Tak fordi du læser med, og vi ses sidst på vinteren til en ny udgave af Røsten!

Varme hilsner

Folkekirkeinfo

INDHOLD

---

4 Nyt & nyttigt

---

6 Pris til Kirkens Korshær

---

8 Mens solen går sin vej

---

10 Derfor mister Mellemøsten sine kristne

---

14 Krigen i din baghave

---

16 “Man løser ikke et problem med et problem”

---

20 Kristendommen på kanten

---

24 En fortæller runder af

---

28 Sønder Vissing Kirke

UDGIVELSER

Foto: Claus Bjørn

'Hjælp – når livet kommer bag på os' er en samtalebog af Eva Jørgensen med præsterne Preben Kok og Bjarne Lenau Henriksen, som er udkommet 8. november 2013 på Bibelselskabets Forlag.

"Eva Jørgensen, tidligere journalist på DR og anerkendt forfatter, mistede for få år siden sin mand og stod alene tilbage med regningerne og forældreansvaret. Preben Kok, kendt fra DR's Skriftestolen og bestselleren Skæld ud på Gud, har som hospitalspræst rådgivet og hjulpet alvorligt syge og døende i en menneskealder. Bjarne Lenau Henriksen, tidligere chef for Kirkens Korshær, har i årevis delt smøger og håb med hjemløse og samlet mennesker op fra samfundets triste bund. Nu har de sat hinanden stævne for at skabe bogen om hjælpen. Vejen frem. Som nogle gange består i at erkende, at der desværre ikke er noget, man selv kan stille op," hedder det i forlagets pressemeddelelse.

HJÆLP – når livet kommer bag på os.
299,95 kroner.
Bibelselskabets Forlag.

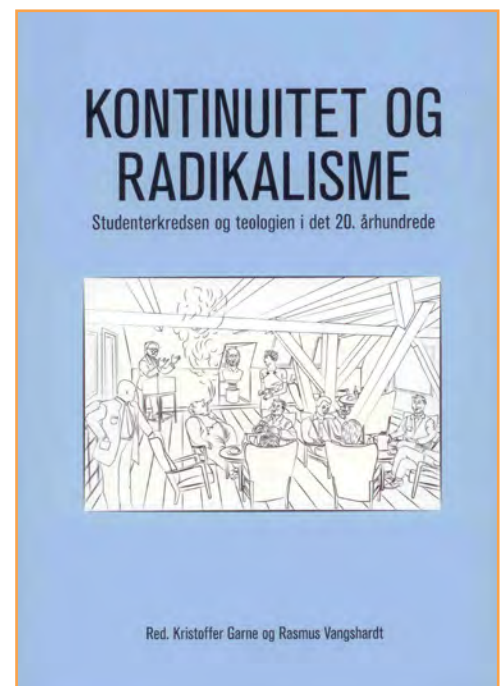
"Ogsaa med Aand at gøre"

Bogen 'Kontinuitet og radikalisme. Studenterkredsen og teologien i det 20. århundrede' er et værk for den teologisk interesserede.

"Bogen, der fejrer Studenterkredsens 125-års-jubilæum, er forrygende. Den er et gnistrende, springende bål, der er ikke noget kainsk os og røg hér. Den er fuld af viden, 'religionskrig', saglig og faglig engageret debat, der er masser af humor, og man mærker, at der står noget, ja, det hele, på spil.," skriver anmelder Unna-Pernille Gjørup på www.kirkeniostjylland.dk.

Kontinuitet og radikalisme. Studenterkredsen og teologien i det 20. århundrede.

Bogen er udkommet på Forlaget Vartov.
250 kroner.

Udvidet netværksarbejde i Århus Stift

**Århus Stiftsråd og Folkekirkeinfo
samarbejder i 2013 og 2014
om en netværksindsats.**

**Bl.a. bliver de
kommunikationsansvarlige
i de enkelte sogne inviteret
til inspirationsaftener.**

**Tiltaget vil blive udbudt til alle
provstierne i stiftet.**

Ud over at styrke netværket har inspirationsaftenerne til formål at få vendt, hvilke muligheder der er lige nu inden for kommunikationsområdet, så menighedsrådene er bedst muligt rustede til at løfte deres opgaver.

“Tilbage meldingerne har været positive. Et menighedsråd havde ved valget fået nogle nye medlemmer ind, hvis erklærede mål var at genindføre kirkebladet, som i nogle år havde været afløst af en spalte i den lokale gratisavis. De fik ved kurset saglig information om argumenter for og imod blad/spalte. Derefter kunne der på menighedsrådsmødet efterfølgende træffes beslutning på et kvalificeret grundlag... Traditionelle og nye mediers muligheder og begrænsninger blev drøftet. Opmærksomheden over for forskellen mellem land og by, målgruppe og formål blev skærpet, “ beskriver Dorte R. Sørensen, der er provst i Odder Provsti.

Hvis du vil vide mere om netværksarbejdet, herunder hvor næste arrangement foregår, så skriv til post@folkekirkeinfo.dk

Flot pris til Kirkens Korshær

Kirkens Korshær i Aarhus fik i november den attraktive KomPris'13 for at have produceret et af årets seks bedste kommunikationsprojekter i Danmark. Der var skarp konkurrence fra store organisationer som Coloplast og Praktiserende Lægers Organisation om prisen, der blev uddelt i Koncerthuset i DR Byen.

Morten Aagaard, Kirkens Korshær i Aarhus.
(Foto og baggrundsfoto af Mette Thorsen).

KOMPRIS'13 ER INDSTIFTET af Dansk Kommunikationsforening, som er landets største faglige interesseorganisation for kommunikationsbranchen. Prisen uddeltes i år for 14. gang, og foreningen hæftede sig ved, at det er lykkedes Kirkens Korshær at give socialt udsatte en stemme gennem det anderledes kommunikationsprojekt. Indsatsen er lykkedes så godt, at både dommerkomitéen og deltagerne på Dansk Kommunikationsforenings konference KomDag'13 var enige om at kåre Kirkens Korshær som prisvinder.

"Kirkens Korshær i Aarhus har med kommunikationsprojekt 'Nærhed, varme og omsorg' skabt et helt nyt kommunikationsunivers på under et år. Det begyndte alt sammen med fotos taget med en mobiltelefon... Alt er samlet under en ensrettet visuel profil og i en gennemgående tone og stil. Alt sammen for meget få midler og

ved hjælp af en række frivillige kræfter,” skriver Dansk Kommunikationsforening blandt andet i begrundelsen på sin hjemmeside.

BEGEJSTRET JURY

Dommerkomitéen er især begejstret for den høje synlighed og gennemslagskraft, projektet har haft på trods af, at det ikke har haft noget stort budget med sig.

”Der er tale om et imponerende projekt. Et gigaspring med bemærkelsesværdig forskel på før og efter. Det er imponerende resultater, både hvad angår synlighed og indtægter, og resultaterne er skabt med få midler,” sagde Lars Thøger Christensen, der er professor på CBS og formand for dommerkomitéen, ved prisoverrækkelsen.

Det er selvfølgelig også en meget glad leder af Kirkens Korshær i Aarhus, Morten Aagaard, der nu kan glæde sig over kommunikationsprisen. Han runder snart det første år som direktør for lokalafdelingen, og der er virkelig noget at fejre:

”Projektet har været en medvirkende årsag til, at lokalafdelingen er gået fra et underskud på 1,6 millioner kroner ved årsskiftet 2012/13, til at vi har opnået en indtægt på over 15 millioner kroner i løbet af årets første ti måneder. Vi har blandt andet fået 6 millioner kroner fra A.P. Møllers Fond. Alle midler går til lokalafdelingens arbejde for Aarhus’ hjemløse, psykisk syge og ensomme samt til istandsættelse af nedslidte bygninger. Kirkens Korshær har også styrket virksomheden, som har til formål, systematisk og målrettet at styrke arbejdet for udsatte grupper af mennesker. Det er fx sket med kirkepartnerskaber med 10 sogne i Aarhus Stift, ligesom der er et større antal kontanthjælpsmodtagere i aktivering fra Aarhus Kommunes Jobcenter end sidste år,” forklarer Morten Aagaard.

Et nyt website og en stribe trykte materialer i et

nyt design er altså kernen i kommunikationsmateriale, som lokalafdelingen har brugt aktivt og strategisk i sit fundraising- og lobbyarbejde siden januar 2013. Det er resultatet af et arbejde, der tog sin begyndelse med fremstillingen af fem kunstplakater sidste år. Her fremstillede kommunikatør og fotograf Mette Thorsen plakaterne som et pro bono-projekt for lokalafdelingen. Ved at bruge sit mobilkamera, frem for sit professionelle kamera, opnåede hun hurtigt tillid fra brugere og medarbejdere. Billederne har lagt tonen og stilen for den visuelle fortælling, som er kernen i kommunikationsuniverset, og som er blevet til en helhed takket været et samarbejde mellem en række eksterne leverandører.

EN NY BEGYNDELSE

Morten Aagaard glæder sig over, at projektet så hurtigt har været med til at give lokalforeningen et nyt og mere tidsvarende image og kunnet skabe synlighed for de mange aktiviteter, lokalafdelingen har for de hjemløse, psykisk syge og ensomme i Aarhus. Han håber, succesen kan inspirere andre til at samarbejde mere.

”At vores kommunikation nu har vundet denne attraktive pris er vi meget stolte over. Vi føler, det er en stor anerkendelse af vores arbejde, for det har fra begyndelsen været vores mål at lave den bedste kommunikation for dem, der har det værst. Vi håber, at vi med vores projekt kan inspirere andre i lokalsamfundene til at samarbejde på kryds og tværs for at hjælpe de mennesker, der har allermost brug for det,” siger han.

De eksterne leverandører for Kirkens Korshær i Aarhus: mettethorsen.com var ansvarlig for projektledelse, kommunikation og fotos, darfelt.dk var ansvarlig for grafisk linje og visuel kommunikation, ordpaa.nu stod for fundraising, griebel.dk var digital konsulent, publico.dk leverede kommunikationsstrategiplan og rådgivning.

Se meget mere på www.kkaarhus.dk ■

DE SENESTE ÅR er der inden for kirken kommet tilbud om retræter, pilgrimsvandring, meditationer og andet, hvor det blandt andet drejer sig om at være stille. At være sammen – men stille. Det er tiltag, som flere og flere benytter sig af. Og kirkerummet i Bjerager Kirke er som skabt til at lade stilheden trænge ind i alle porer. Kirken kan ses fra landevejen mellem Odder og Hou, hvor den ligger i ensom, 800-årig majestæt og fuldender landskabet med sit harmoniske udtryk.

Denne søndag har vi netop natten forinden stillet uret en time tilbage, og dermed passer tidsrammen for arrangementet sådan, at lyset langsomt forsvinder udenfor mellem klokken 16.00 og klokken 17.30. Derved får de levende lys gradvist mere magt, og det er i sig selv en lise at overvære lysets skiften i det gamle rum.

OVERRASKENDE FORFRISKENDE

'Stilletid' har en uformel form, hvor man nok er sammen om stilhed og fordybelse, men hvor hver enkelt har sit eget projekt med at deltage. Det er ikke en gudstjeneste, men andægtigheden udebliver ikke. Tværtimod. Det er som om, den indfinder sig af egen drift. For hvor tit er man egentlig stille. Helt stille. Uden at have gøremål eller spekulere målrettet på dette eller hint? Kirkerummets tykke mure, de mange levende lys, træværket i bænkene, prædikestolen og albertavlen sætter rammen. Indholdet er stilhed, tanker og den musik, som Catarina Bosæus serverer i afmålte doser ind i mellem de lange perioder med fuldstændig stilhed.

Oplevelsen er overraskende forfriskende. Der sker ikke meget i løbet af den halvanden time, vi bruger sammen. Vi er mødt ca. tyve stykker op, og folk er velkomne til at komme og gå, som de vil. Men langt de fleste er med fra start til slut. Et par stykker går undervejs op til den lysglobe, der er placeret ved starten af koret, og tænder et lys. Ellers er eneste handling, at vi lægger ud med at synge de første tre vers af 'Nu går solen sin vej,' at Catarina Bosæus ind i mellem spiller for os på orglet eller spiller et stykke musik fra CD, og at vi til slut vender tilbage til salmebogen og synger de sidste vers af salmen.

RENSER NOGET UD

Og ind i mellem er der bare stilheden. Enhver med sin indre verden, der vel larmer mere eller mindre og trænger sig mere eller mindre på. Fjernt, på den anden side af de metertykke mure, kan man høre vinden tude. Som et varsel om, at det milde vejr, vi har haft, snart vil blive afløst af et andet. At vinteren kommer.

Efter den halvanden times fælles stilhed og fordybelse går vi hver til sit. Mange takker smilende organisten og siger, at de også vil komme næste gang. Man mærker, at de har fået noget med. Hvad det er, kan andre kun gisne om. Men for mit eget vedkommende er det tydeligt, at stilheden, kirkerummet og den udvalgte musik, formår at skabe et miljø, hvor de halvfems minutter renser noget ud. Gør noget klarere – i hvert fald for en tid.

Og den oplevelse er værd at komme efter.

Mens solen går sin vej

Respekten for stilheden vinder terræn i disse år. Som en modvægt til vores pulserende hverdag, hvor vi hele tiden skal være på. På vej, på nettet, på beatet og lige på ordet. For i stilheden møder man sig selv, og det er ikke så ringe. Vi tog med til 'Stilletid i Bjerager Kirke,' et initiativ, som organisten Catarina Bosæus står for.

Af Martin Høybye

Tema

Derfor miste

Mellemøsten
sine kristne

Kristne har levet i Mellemøsten siden apostlenes tid. Men de seneste ti års opbrud i de mellemøstlige lande sender kristne på flugt og truer selve kristendommens eksistens i det ældste, kristne område i verden. Vi har talt med Peter Lodberg, lektor i teologi ved Aarhus Universitet, om hvilke kræfter, der er i spil.

Af Bo Billeskov Grünberger

PETER LODBERGS HJERTE banker for det mellemkirkelige arbejde. Som tidligere generalsekretær i Det økumeniske fællesråd, generalsekretær i Folkekirkens Nødhjælp, og efter mange års forskning i især palæstinensiske kristnes teologi og liv, har han stor interesse og lige så dyb viden om forholdene for de kristne i Mellemøsten. Og det ser ikke godt ud, mener han.

KIRKER BRÆNDES AF

”Situationen er meget kritisk og til tider desperat. Mange kristne fra Syrien er flygtet og lever nu som internt fordrevne i selve Syrien eller bor i flygtningelejre i Jordan, Libanon eller Tyrkiet. I Egypten tog den koptiske patriark militærets parti mod den afsatte præsident Mursi. Den tidligere præsidents støtter har søgt at hævne sig ved at brænde kirker ned eller angribe folk, der var på vej hjem fra gudstjeneste,” fortæller han og fortsætter:

”I Irak er mange kristne flygtet efter Vestens militære angreb og de efterfølgende uroligheder. Også kristne fra den besatte palæstinensiske vestbred udvandrer, fordi israelerne er i færd med ganske systematisk at inddrage deres land til bygning af muren og til anlæggelse af bosættelser og veje, der kun må benyttes af israelske bosættere. De kristne på Vestbredden oplever også vanskeligheder i dagligdagen, når de skal leve

som kristen minoritet sammen med en jødisk og muslimsk majoritet.”

FARLIGT ARABISK FORÅR FOR DE KRISTNE

Over de sidste cirka ti år har mange mellemøstlige lande oplevet politiske opbrud i massiv skala. Iraks diktator siden 1979, Saddam Hussein, var den første til at falde, og senere fulgte Tunesien, Egypten, Libyen og Yemen. I Bahrain og Syrien er der lige nu opstande og borgerkrig. Og i de fleste af disse lande har der i årtusinder boet kristne, der længe har levet som mindretal i muslimske samfund.

”Det er vigtigt at understrege, at situationen er meget forskellig i områderne. Der er en glidende overgang fra en besværlig dagligdag, direkte chikanerier, planlagt forfølgelse til en decideret borgerkrig, der går ud over mange uskyldige uanset religiøst tilhørsforhold. Mellemøsten befinder sig i en kolossal politisk opbrudssituation. Og vi ved, at i sådanne situationer er minoriteter altid meget sårbare, fordi de bliver ofre for både almindelig lovløshed og bevidst forfølgelse for at fremprovokere mere vold og ustabilitet,” siger Peter Lodberg.

De politiske opbrud, som de mellemøstlige lande oplever i disse år, er ikke set i nyere tid. Diktatorer afsættes og demokratiske valg afholdes. Desværre har det ikke ført til en

forbedring af de kristnes situation, fordi de faktisk ofte har haft fordel af diktaturerne, der har givet dem mulighed for at føre en nogenlunde tryk tilværelse.

NYDT GODT AF DIKTATURERNES STABILITET

”De kristne i Mellemøsten er en sårbar minoritetsgruppe, der har nydt godt af stabile, diktatoriske regimer i fx Irak, Syrien og Egypten. Man har været interesseret i og stabilitet i samfundene, selvom det har betydet anvendelse af politibrutalitet. I magtkampen mellem shia- og sunni-islam bliver ikke bare kristne, men også mange andre mennesker klemte så meget, at de forsøger at flygte for at redde livet eller kunne leve et roligt og sikkert liv,” fortæller Peter Lodberg.

Peter Lodberg er dr. theol. og lektor i teologi ved Aarhus Universitet

Det arabiske forår har dermed vist

sig at være begyndelsen på en farlig tid for de kristne, der nu befinder sig som en lus mellem to negle i de magtkampe, der udspiller sig i de mellemøstlige lande.

”Det arabiske forår har ikke ført til en forbedring af de kristnes situation – snarere tværtimod. Der er mange tendenser og brudflader i den aktuelle mellemøstlige udvikling, og jeg synes ikke, at der er ét begreb, der fuldt ud beskriver situationen. Man kan kalde begivenhederne for både et ungdomsoprør, en muslimsk revolution, kamp mellem

sekularister og religiøse grupper eller et sammenstød mellem shia- og sunni-islam,” siger Peter Lodberg.

I begyndelsen af det 20. århundrede udgjorde kristne omkring 20% af befolkningen i Mellemøsten. I dag er tallet nede på omkring 5%, og det er støt dalende. Kristendommen i Mellemøsten går helt tilbage til de første apostle, da de første kristne samlede sig i kirker i det, der nu er Israel/Palæstina, og bredte sig til de omkringliggende lande. Det ligner enden på nogle af de ældste kristne kirker i verden, men Peter Lodberg mener, at man er nødt til at bevare håbet og støtte de kristne, som stadig er tilbage.

VI BØR IKKE OPGIVE HÅBET

”Lige nu er det svært at være optimist, men så længe de kristne i Mellemøsten ikke har opgivet håbet om en bedre fremtid, så bør vi heller ikke opgive det håb. Tværtimod bør vi fra Danmarks side støtte de grupper og personer, der søger at finde en demokratisk løsning på de mange konflikter – herunder også personer i kirkerne,” siger han, og peger på, at man er nødt til at undgå dansen af religiøse stater.

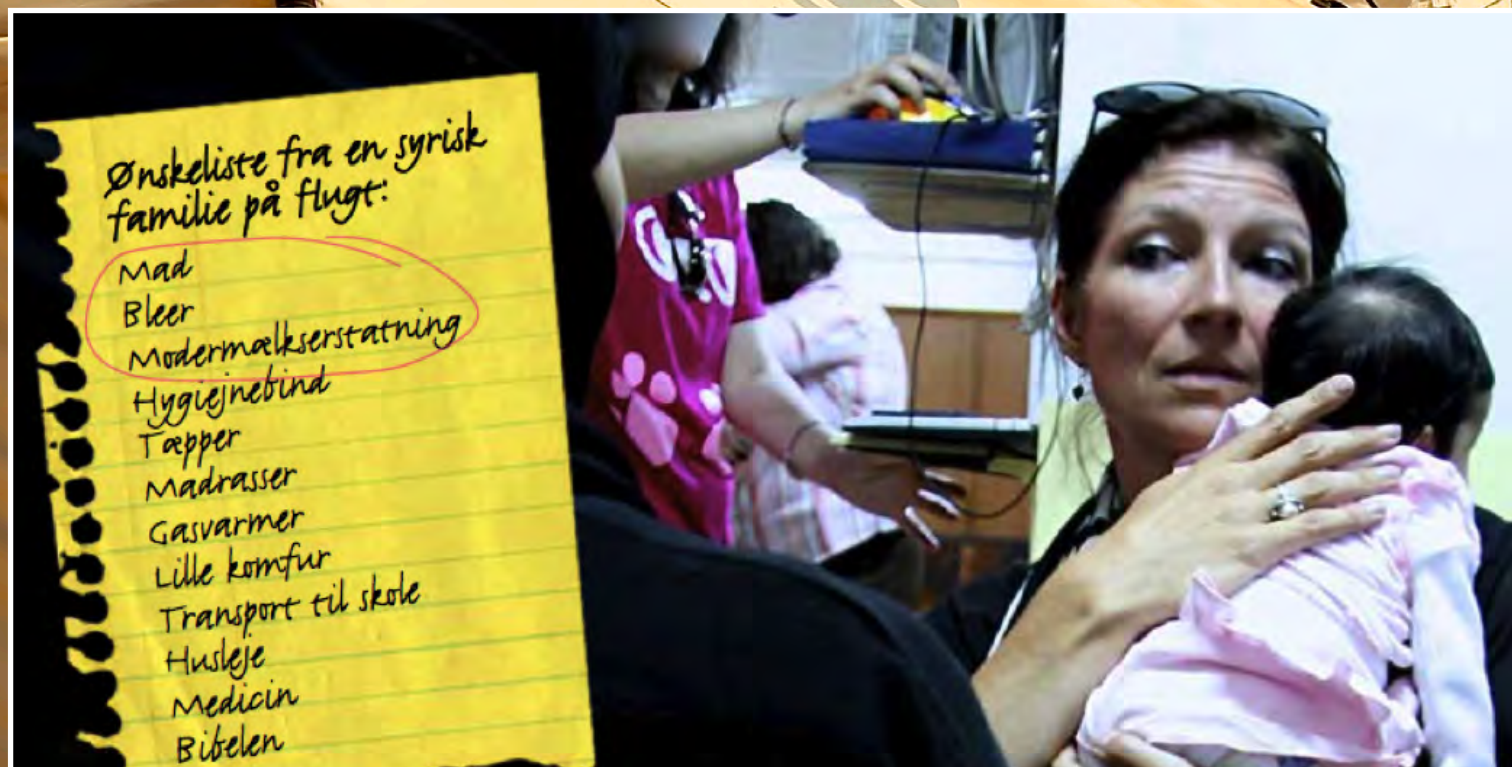
Det værste for de kristne er nemlig, ifølge Peter Lodberg, etablering af religiøse stater. Uanset om de er muslimske som i fx Syrien og Egypten eller en jødisk som i Israel, fordi de kristne dermed automatisk bliver anden eller tredjerangsborgere.

”Målet må være etableringen af stater, hvor alle uanset religiøs eller politisk overbevisning har lige rettigheder som borgere. Men det har nok lange udsigter lige nu. Desværre,” siger Peter Lodberg.

Krigen i din baghave

I en kirke mødte jeg denne syriske flygtning, der holdt sin baby frem imod mig for at signalere, at hun gerne ville tale. Det blev til en samtale om den strabadserende flugt og ensomheden, der fulgte. Familien har som så mange andre mistet alt. Hendes mand kan ikke finde arbejde, så familien lever af nødpakker fra Det Jordanske Bibelselskab.

(Synne Garff holder babyen på billedet). Foto og baggrundsfoto af Lotte Lyng.

MILLIONER AF SYRERE er på flugt fra krigen, mafiaen, tvangsægteskab, voldtægter, prostitution, sygdom, slanger, rotter og sult. Mange opholder sig uden for FN's flygtningelejre i Jordan

I disse minutter raser krigen stadig i Syrien. Kemiske våben har dræbt uskyldige, snigskytter sigter på gravide og trykker på aftrækkeren, børn forsvinder, kvinder udsættes for bestialske voldtægter. I krig får menneskets ondskab nye ansigter. Historierne kommer ind i vores stuer næsten hver dag, unge danskere slutter sig til rabiater grupper og drager i krig, syrere på flugt kommer til Danmark og bliver vores naboer. Krigen er kommet til din og min baghave.

FLUGT FRA FLYGTNINGELEJR

For nylig rejste jeg rundt i det nordlige Jordan. Jeg talte med syriske flygtninge i bl.a. flygtningelejren Zaatari, der er så fuld af konflikter og uro, at kristne slet ikke tør bo der af frygt for voldtægt og overfald. Livet i lejren er hårdt, ikke mindst for kvinder og børn. Derfor flygter mange familier fra lejren. Væk fra mafiaen, tvangsægteskaber, voldtægter, prostitution, sygdom, slanger, rotter og sult.

Jordan har knap 6,5 millioner indbyggere og huser ifølge FN godt en halv million syriske flygtninge. Lokalt taler man dog om det dobbelte, for hvem har tal på alle de illegale?

Det er hårdt for landet, der selv har mange fattige. Jordan er ved at blive løbet over ende af syriske flygtninge, der er langt fattigere, end noget Jordan tidligere har oplevet.

BESØG FULDE AF NÆRVÆR

Det Jordanske Bibelselskab besluttede sig for at handle. Med sit store netværk af frivillige og gode forbindelser til de lokale kirker yder bibelselskabet en fantastisk indsats for syriske flygtninge. Jeg mødte mange familier, der hver uge får hjælp til fysiske behov og besøg fulde af nærvær. Her udspiller sig mange gode samtaler.

Flygtninge føler sig omsluttet af omsorg fra bibelselskabets medarbejdere i en situation, hvor mange lider af krigstraumer. Ofte sker hjælpen desværre under trusler fra radikale muslimske kræfter. Det jordanske bibelselskab hjælper med mad, madrasser, tæpper og varme til vinteren. Bibelselskabet hjælper flygtninge – uanset om de er kristne, muslimer eller ateister.

BIBELN STÆRKT EFTERSPURGT

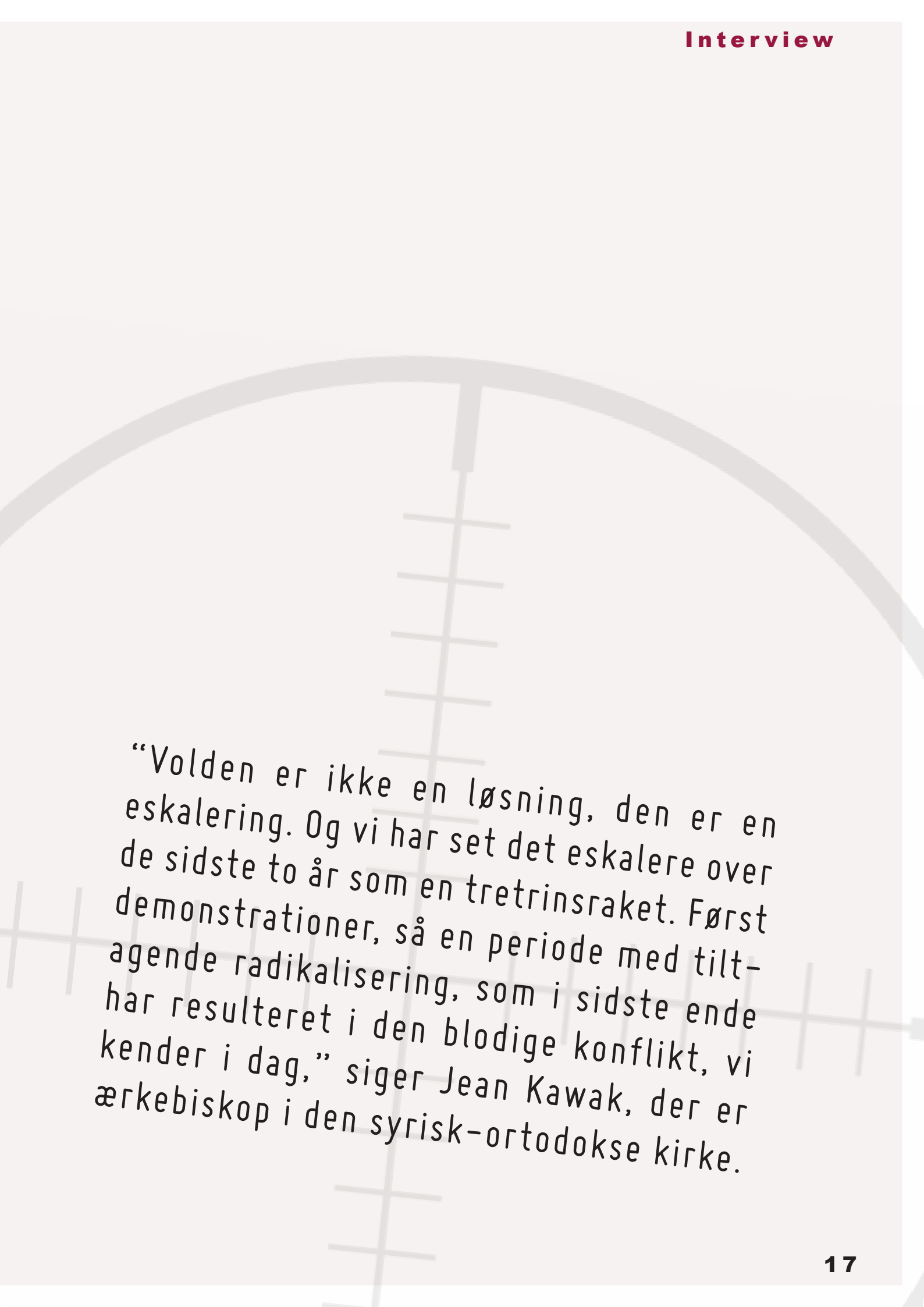
Samtidig er efterspørgslen på Bibelen enorm. Stakke af bibler bliver lagt på borde i kirkerne til fri afbenyttelse, og såvel kristne som muslimer søger her trøst og svar på den desperate situation, de er havnet i. Igen har jeg oplevet, at Guds nærvær er allerstærkest hos mennesker, der står på den yderste kant. Og Gud er til stede i mødet mellem mennesker. Som den unge kvinde Yasmine udtrykte det: "Nødhjælpen fra Bibelselskabet er afgørende. Men ved du, hvad det allervigtigste er? Kirkens præst og medarbejdere, der det sidste år har omsluttet min bedstemor, børnene og mig selv med en ufattelig omsorg og respekt. Jeg er så taknemmelig."

Se film om Synne Garffs besøg i flygtningelejren Zaatari og støt de syriske flygtninge med nødhjælp og/eller bibler ved at følge dette link:

www.bibelselskabet.dk/syrien

“Man løser
ikke et
problem med
et problem”

“Volden er ikke en løsning, den er en eskalering. Og vi har set det eskalere over de sidste to år som en tretrinsraket. Først demonstrationer, så en periode med tiltagende radikalisering, som i sidste ende har resulteret i den blodige konflikt, vi kender i dag,” siger Jean Kawak, der er ærkebiskop i den syrisk-ortodokse kirke.

Af Martin Høybye

Foto: Bibelskabet

SÅDAN EN LØRDAG formiddag er der stille på Diakonhøjskolen. Der er, ud over fire unge studerende ved et af kantinens borde, kun biskop Jean Kawak og jeg selv til stede. Samtalen falder allerede på krigen, mens vi indledende fylder vores kopper ved kantinens store, stålgrå kaffecylinder. Jeg spørger ham, om han har et godt ophold her. Og svaret falder prompte: Ja. Men at det ville være bedre, hvis ikke alting var kaos hjemme i Syrien. Han har hele tiden et øje på telefonen, og han er forberedt på det værste.

VOLDEN SKAL STOPPE

Det værste vil, ifølge biskop Jean Kawak, være, hvis man går ind og bomber i Syrien. For det første er biskoppen ikke i tvivl om, at bomberne i sidste ende vil ramme civile. Men det, som det handler om nu, er, at volden i det hele taget skal stoppes.

”Man løser ikke et problem med et problem. Volden er ikke en løsning, den er en eskalering. Og vi har set det eskalere over de sidste to år som en tretrinsraket. Først demonstrationer, så en periode med tiltagende radikalisering, som i sidste ende har resulteret i den blodige konflikt, vi kender i dag,” siger Jean Kawak.

Krigen mellem Assads styre og oprørsgrupperne kommer til at fylde næsten hele vores samtale. For man kan ikke længere tale om de syriske forhold uden at tale om det, som er

ved at ødelægge mange århundreders relativt fredelig eksistens for de kristne mindretal i Syrien. Krigen og ufreden. En konflikt, hvor der fokuseres på at vælge sider og trække sine fronter hårdt op, og som nu har resulteret i en af de største humanitære katastrofer i nyere tid. Den syrisk-ortodokse kirke, som Jean Kawak er del af, har efter sigende sine rødder tilbage til Skt. Peter, der skulle have grundlagt den i Antiokia i år 37.

Derfor opfatter mange de kristne syrere som Syriens oprindelige befolkning. Dog udgør de forskellige kristne retninger i Syrien kun ti procent af befolkningen i dag, og det tal er endda formodentlig kraftigt vigende. Resten er overvejende sunni- og shiamuslimer.

ASSAD BESKYTTEDE KRISTENT MINDRETAL

Under Assad har de kristne kunnet praktisere deres tro uforstyrret, og de har kunnet leve i fred i de forskellige kristne enklaver i landet. Derfor har mange kristne føjet det autoritære

styre, da det har været det bedste af flere onder.

”Men Assad er ikke som sådan pro-kristen. Styret har støttet forfølgelser af kristne i andre lande, hvor det har tjent dets interesser. Under Assads styre har der dog været beskyttelse af de kristne mindretal, som til gengæld ikke har voldt nævneværdige problemer. Når tingene sættes på spidsen, kan det forhold opfattes som, om ikke forræderisk,

så i hvert fald medløberisk. Og i en dagsorden, hvor geværløbene taler, kan det betyde døden,” fortæller biskoppen.

Den situation, hvor alt sættes på spidsen, handler om, at radikal islam ikke nødvendigvis vil se med venlige øjne på de kristne minoriteter i landet. Og biskoppens bekymring er ikke grebet i den blå luft. Kort før vores samtale havde der netop i byen Maaloula, som er en ældgammel kristen-aramæisk landsby på vejen til Homs og Aleppo, været et sådant radikalt angreb. Et militært

checkpoint blev udslettet, og oprørere drog hærgende gennem byen og spredte rædsel og ødelæggelse.

”Så kommer det tæt på. Min søster bor i Maaloula, og hun fortalte mig i går, at de så døden i øjnene. Hun overlevede, men kun fordi regeringens tropper i tide fik fortrængt oprørerne fra byen. Det her handler ikke om at vælge side. Jeg siger ikke, at Assads vej er den eneste rigtige. Men det handler om helt at stoppe volden. Stop volden. Få folk til at have en dialog. Ellers ender det i etnisk udrensning,” siger Jean Kawak.

HELE FOLKET LIDER

Samtidig understreger biskoppen, at det ikke kun er kristne, der påvirkes i Syrien. Det er hele folket. Den syrisk-ortodokse kirke i Damaskus forsøger, blandt andet med hjælp fra Danmission, at hjælpe folk med penge og lægehjælp. Hele folket lider nu, hvor der er millioner af mennesker fordrevet fra deres hjem inde i selve Syrien og mindst to millioner, som er i landflygtighed.

Det er dog uhyre svært at navigere i det kaos, som krigen skaber, og de få syriske pund, som kirken kan støtte familierne med, rækker knapt nok til, at de kan købe en dåse propan-gas til deres madlavning.

”Det er en desperat situation, men det eneste, der er helt sikkert, er, at det ikke er mere vold, som er løsningen. Vi har brug for jeres stemme i vesten. I kan hjælpe os med at sige, at volden skal stoppes, og at der skal skabes dialog. Hvor der er en vilje til det, er der også en vej,” lyder det fra ærkebiskop Jean Kawak.

Tema

Kris

Klaus Wivels rejse gennem Mellemøsten i bogform er ganske barsk læsning. Skulle man have haft tendens til at skære det mellemøstlige over én kam, bliver det smerteligt klart, hvorfor det er så svært at finde varige løsninger på årtiernes ufred og mangel på anstændige vilkår for de enkelte landes minoriteter.

tendommen
på kanten

Af Martin Høybye

DEN SIDSTE NADVER er én lang reportage, som starter på Vestbredden og i Gaza, tager os med til Egypten og derefter Libanon, før den slutter i Irak, hvor også forholdene i Syrien bliver beskrevet gennem øjenvidneberetninger. Rejsen slutter i Den Anglikanske Kirke i Bagdad, hvor Klaus Wivel besøger pastor Andrew White, som her plejer sin menighed under beskyttelse af tungt bevæbnede bodyguards, så snart han skal ud ad døren. Pastoren er fuld af ros til danskerne for deres indsats i Irak. Bogens sidste illustration er da også netop et billede af den mindsten, der er rejst over de faldne danske soldater, og som står beskyttet i haven bag kirkens mure. Der er ikke en mindsten over andre nationaliteters faldne, og man forstår, at Andrew White mener det, når han siger, at: "Det eneste land, der har gjort noget for os, er Danmark. Det er derfor meget trist, at I har forladt os. Nu er det ved at blive værre igen. Vi har brug for et nyt Danmark".

TOG SAGEN I EGEN HÅND

Sidder læseren her på bogens sidste sider med en snert af afstand, fordi problematikken kan virke så fjern, så

kommer realiteterne tæt på igen, når man ser navnene på de otte danskere, der gav deres liv for sagen i de år, vores indsats varede. Man kan selvfølgelig have lov at håbe på, at det ikke, som pastoren siger, er ved at blive meget værre. Men virkeligheden taler desværre for sig selv. Netop den virkelighed, som journalisten og mellemøstken-deren Klaus Wivel satte sig for at undersøge med egne øjne, delvist ansporet af et manglende svar fra udenrigsminister Villy Søvndal. Journalisten spurgte nemlig i 2011 i et åbent brev i Weekendavisen, hvad den nytiltrådte minister havde tænkt sig at gøre for de forfulgte kristne i Egypten.

"Da jeg ikke fik svar fra udenrigsministeren, gik jeg ud fra, at han simpelthen ikke delte min bekymring. Derfor rejste jeg for ved selvsyn at få indsigt i, hvad der er sket," skriver forfatteren i forordet.

Det er jo en herligt konkret handling i en verden, hvor meget har det med at blive ved skåltaler og ord. Og noget af det befriende ved ateisten Klaus Wivels bog er, at dens projekt ikke er at forherlige de kristne eller ophøje dem, men at han simpelthen vil undersøge, hvad der får dem til at forlade Mellemøsten for et godt ord.

ANSIGTER PÅ OFRENE

Rejsen er i sagens natur kaotisk, men det lykkes for Wivel at skille skæg fra snot og tegne et troværdigt billede af forholdene for de mennesker, der først og fremmest har det imod sig, at de er del af et kristent mindretal. Han har ganske enkelt sat sig for at undersøge, hvorfor Mellemøsten tømmes for kristne, og hvorfor selv optimisterne vurderer, at der ikke vil være kristne

tilbage i nævneværdigt antal om ti år. Resultatet er tankevækkende. Man bør gøre sig selv den tjeneste at få fat i en udgave af 'Den sidste nadver' og læse de mange beretninger om mennesker, der har mistet alt, deres familie, deres ejendom, er blevet lemlæstede. Det er gruppvækkende, men da Klaus Wivel hele tiden forsøger at forstå bevæggrunden bag konflikterne, er det også uhyre oplysende. Man får en baggrundsforståelse for hvilke kulturelle og religiøse sammenstød, der i sidste ende eskaleres til trusler, vold, flugt og fordrivelse. Af den grund bør man læse bogen, for den bringer analyser, man må gå forgæves efter at finde beskrevet ret mange andre steder. Og i 'Den sidste nadver' får vi, ud over analyserne, sat ansigter på nogle af ofrene, ligesom Wivel konstant forsøger at kortlægge overgrebsmændenes bevæggrunde.

"DET ER EN KVÆLNING"

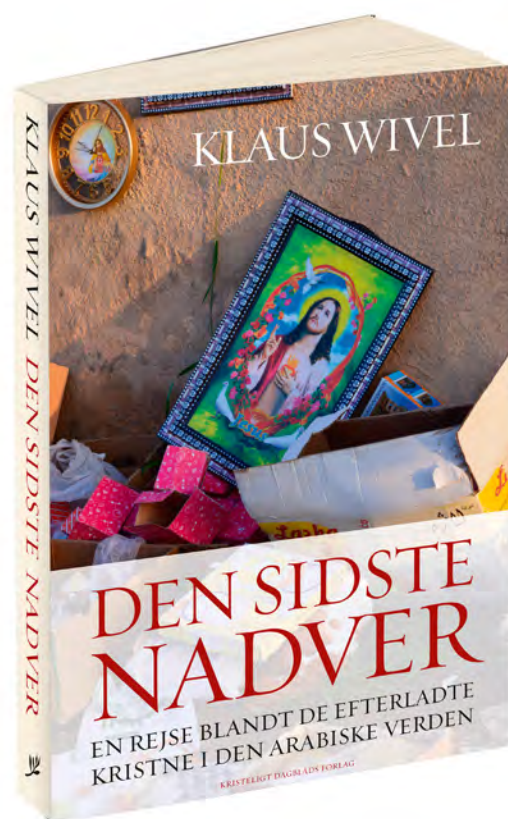

En vigtig pointe, som forfatteren løbende vender tilbage til, er, at vi i virkeligheden mangler et ord for, hvad der foregår. For der er ikke tale om et systematiseret holocaust. Det er ikke som sådan en stat, der igangsætter en udrensning. Strukturerne er langt mere subtile, de kommer nedefra, og selv hvis myndighederne 'i princippet' skal beskytte minoriteterne, gør de det ikke. Enten fordi de ikke kan, eller fordi de ikke vil.

Som Samuel Tadros (Hudson Institute) svarer Klaus Wivel i Kairo, da han spørger, om man kan tale om forfølgelse af de kristne: "Det er ikke så meget en forfølgelse, som det er en kvælning." Den kvælning er reel, forstår man efter endt læsning

af 'Den sidste nadver.' Det bliver også klart, at der i Vesten er en tøven og berøringssangst over for at anerkende den som sådan.

Den tøven gør Klaus Wivel, med denne bog, sit til at understrege det uholdbare i.

Klaus Wivel:

DEN SIDSTE NADVER

En rejse blandt de efterladte kristne i den arabiske verden

320 sider, illustreret, kroner 299,95.

Kristeligt Dagblads Forlag

En fortæller ru

Einar Stobbe var sognepræst ved Kragelund og Funder kirker i 36 år, indtil han i efteråret 2013 gik på pension. Vi har talt med ham om, hvad der særligt ændrede sig inden for folkekirken gennem hans arbejdsliv.

under af

Af Martin Høybye

VI ER I Silkeborg, ikke så langt fra Almind Sø. Ejnar Stobbe tager imod i privaten, der er en gulstensejendom i et ældre parcelhuskvarter. Han er knapt kommet på plads med møblerne, for de sidste 36 år har rammerne været nogle andre, nærmere bestemt en rødstensejendom med valmede gavle vest for byen.

Der i Kragelund Præstegård har præsten nemlig haft sin hverdag, siden han i sidste halvdel af halvfjerdserne trådte til som sognepræst ved henholdsvis Kragelund og Funder kirker. Men nu er rammen altså ved at skifte, og pensionisttilværelsen har Ejnar Stobbe og hans kone valgt at henlægge til Silkeborg, der på grund af sin størrelse og nærhed til Kragelund/Funder gennem alle årene også har været et naturligt omdrejningspunkt for dem.

"LIDT RØDØJET"

Inden mit besøg har jeg talt med provst Elof Westergaard, der sagde, at jeg måtte huske på, at Ejnar Stobbe var i sorg. Forskrækket

spurgte jeg, hvad det dog dækkede over. Og provsten sagde, at sådan var det, når man forlod et embede efter så mange år. Det kunne ikke undgås, at man følte, man mistede noget af sig selv. Da jeg fortæller Ejnar Stobbe anekdoten, ler han og afslører, at provsten har ramt hovedet på sømmet.

"Ja, man går nok lidt rødøjet rundt i disse dage. Jeg har været utroligt glad for at være ved Kragelund og Funder kirker igennem alle årene og har altid følt mig værdsat og utroligt godt taget imod. Så selvfølgelig er det vedmodigt, at det nu slutter," siger præsten.

Og der er ingen tvivl om, at jobbet har passet virkelig godt til manden, der blandt andet har kunnet berige sognebørnene med sine evner som fortæller. Han har lært sig flere af Karen Blixens skæbnefortællinger udenad og fortalt dem uden manuskript, ligesom han er en omvandrende guldgrube af anekdoter og historier fra området omkring Kragelund og Funder.

UDDANNET SOM EN KAMPVOGN

Det område, han kom til for næsten fire årtier siden, er et andet i dag, hvor befolknings sammensætningen har ændret sig noget. Også tidsånden har været under hastig og stadig forandring.

”Jeg blev jo uddannet som en kampvogn. Dengang sidst i tresserne var det kirkelige noget, man i mange henseender skulle forsvare. Så vi blev uddannet til ikke at være til at skyde igennem. Det vil sige at have teologien i orden. Og vi var uddannet til at kunne skyde med skarpt i mange retninger, når der var brug for det,” fortæller Ejnar Stobbe.

Sådan var det dengang. Men med årene ændrede de kritiske røsters forhold til kirken sig. Han husker, hvordan mange i 1990’erne ligefrem opfattede præsteembedet som noget hyggeligt og trygt. Og i 00’erne blev det kirkelige spændt for en anden vogn, da den nationalistiske dagsorden kom ind i billedet. Sådan vil tidsånden altid være omskiftelig, og ifølge Ejnar Stobbe skal man som præst nok kunne følge med, men det betyder ikke, at man skal ligge under for noget.

”Tidsånden er aldrig i overensstemmelse med kristendommen. Kristendommen modsiger til hver en tid tidsånden. Men forskelligt til forskellige tider. Somme tider er der et piveri fra yngre præster over tidsånden i dag, arbejdsforholdene, familieproblemer og så videre. Men jeg mener, at en præst skal definere sig selv som en, der skal kæmpe med sin tid,” siger han.

LANDMANDSKONER VAR ORGANISTER

Noget iøjnefaldende, som tidernes skiften har båret med sig, er, at meget inden for kirken er gået fra at være båret af frivillighed til at blive en profession. Et eksempel er den musikalske ledsagelse til de kirkelige handlinger.

”Da jeg kom til Funder og Kragelund, var der to landmandskoner, som var organister ved henholdsvis Kragelund og Funder kirke.

Jeg værdsatte deres trofasthed og stolthed meget. Og også det, at de selv kom ud af menigheden. Men jeg værdsætter også i dag vores dygtige PO-organist og det høje musikalske niveau,” siger Ejnar Stobbe og langer altså ikke ud efter organisternes arbejdsforhold, men peger på udviklingen. Noget andet, der har ændret sig, er kirkens rolle som kulturudbyder i lokalsamfundet. Ejnar Stobbe tager en stak kirkeblade frem, han har gemt fra dengang, han startede i embedet, og sammenligner dem med de

nye kirkeblade. Ud over at layoutet er et andet, og at det sort/hvide er blevet til farver, er det tydeligt, at der er sket noget andet med indholdet i kirkebladene.

”Når man læser et af de nye kirkeblade, er det slående, at det er fyldt med arrangementer. Der er koncerter, spaghettigudstjenester og babysalmesang og så videre.

Det er en anden ting, som har ændret sig gennem årene. Der sker virkelig meget uden for højmesse, og kirken står for mange gode tilbud,” pointerer præsten.

STOR GLÆDE AT ARBEJDE MED DE SMÅ

Nogle af de tilbud har Ejnar Stobbe selv stået for. Både i sine egne sogne, men også når han er taget ud til andre kirkers arrangementer for fx at fortælle Blixens skæbnefortællinger eller historier fra tørve-

gravningens tid på Kragelund/Funder-kanten. Det fortællende har han også brugt i forhold til arbejdet med de yngre generationer. Og det er noget af det, han i dag tænker tilbage på med et stort smil.

”Arbejdet med minikonfirmander og konfirmander har været en stor glæde. Tager man eksempelvis minikonfir-

manderne, så er tredje klasse en specielt fin alder at have med at gøre. Der er en stor åbenhed. Vi har fortalt og lavet drama, og den har ikke fået for lidt. Der står et æsel i præstegården, der er lavet af et gammelt gulvtæppe. Jeg lader det stå til min efterfølgers fornøjelse eller dybe undren over, hvad man kan bruge sådan et til. Jeg har været så stolt at mit æsel, men jeg ejer det

jo ikke, det tilhører embedet i Kragelund-Funder,” siger Ejnar Stobbe og smiler.

Man fornemmer tydeligt, at tiden i Kragelund og Funder har været spækket med mange gode oplevelser. Der er blevet fortalt, spillet skuespil, grint og grædt. Kreativiteten har været i højsædet og fået gode kår som det brændstof, der skulle nære formidlingen. Den frihed til at vælge metode er noget, som det ligger Ejnar Stobbe meget på sinde, at man ikke må gå på kompromis med i fremtiden. Han oplever, at nogle præster efterspørger mere tydelig ledelse fra deres provster, og han medgiver, at det som præst kan føles ensomt at træde i karakter og skulle gå forrest med fanen selv. Men han advarer mod at få inviteret for meget af den virkelighed indenfor, som er præget af arbejdsbeskrivelser, timetælling og 'time management.'

VÆRN OM FRIHEDEN

”Den frihed, jeg har oplevet i mit arbejde, bliver ikke nødvendigvis en selvfølge fremover. Jeg håber, at det vil være uforandret, og at jobbet bliver ved at være lige så frit. Men det er jo snart sagt en af de sidste stillinger inden for det offentlige, hvor den ansatte stort set er herre over at tilrettelægge sin egen tid og vælge, hvordan han eller hun vil løse opgaven. Det er en utroligt stor gave. Skal jeg komme med et råd til fremtidens præster, er det, at de skal værne om den frihed,” siger Ejnar Stobbe.

På www.kirkeniostjylland.dk kan du se en video med Ejnar Stobbe, der fortæller anekdoten om 'Ligene i Kragelund Kirke.'

Kristus, Sct. Jørgen og Dragen

Af Martin Høybye

Kirken i Sdr. Vissing huser to runesten fra vikingetiden, der er blevet flyttet ind i kirken fra kirkegårdens østlige portal. Historikere mener, at der har været en kongsgård på egnen — med forbindelse til kongesædet i Jelling. Ud over de historiske sten rummer kirkerummet blandt andet også nogle imponerende kalkmalerier fra 1400- og 1500-tallet.

Sdr. Vissing Sogn grænser mod nord op til Salten Langsø, og mod øst danner Gudenå grænsen til nabosognet. Det er en smuk beliggenhed, og det er ikke svært at forestille sig, at det her, umiddelbart før den lange bakke ned til Væng Sø, har været helt oplagt at etablere et helligsted hen mod slutningen af 1100.

Det er en egn, der er præget af århundreders landbrug, og en højsommerdag med gyldent korn på markerne er det nok nemt at blive lidt forelsket i området. Ud over skovene og søerne har egnen også haft flere helligkilder, men de findes ikke længere. Formodentlig på grund af senere tiders dræning.

FORTIDEN HUGGET I STEN

Landsbykirken er bygget af granit, frådsten og al og har romansk kor og skib. Den er rig på historie, blandt andet huser den altså to runesten, fra ca. år 950 – 1000, med hilsen fra Harald Blåtands tid og slægt. Siden 1897 har den største runesten stået i kirken under orglet, mens den mindre har haft plads i våbenhuset.

Det var ikke Harald Blåtand selv men hans kone, Tove, (eller Tora), der lod den store mindesten opføre. Det skete til ære for hendes forældre, og flere historikere peger på, at det må betyde, at der på Sdr. Vissing-kanten har været kongesæde.

I bogen 'Sønder-Vissing Sogn: landskabeligt og historisk skildret' fra 1951 af Chr. Heilskov, beskrives det, at:

"Sognets maaske mest interessante Fortidsminder er de to Runestene i Kirken. Den største og mest historisk berømte af disse Runestene fandtes i 1836 i Kirkegaardsdigets østre Side, hvor den dannede Sidestenen til Kirkegaardsporten. Antagelig har den ligesom den mindre Runesten fra først af staaet paa

eller ved en Høj i Nærheden. Gamle Folk i Sdr. Vissing fortalte i 1870'erne, at der forhen har ligget en Gravhøj paa det Sted, hvor Kirkens Vaabenhus nu er, og at den store Runesten har staaet ved denne Høj. Den blev sløjfet og Jorden anvendt til at fylde nogle Begravelser ved Altret med."

STENENE VAR EN DEL AF INDGANGEN

Runestenen var oprindelig del af indgangen til kirkegården og blev opdaget af Pastor Rohman fra Tønning i 1836.

På den store sten står der: 'Tove, Mistives datter, Harald den Godes, Gorms søns kone, lod gøre disse kumler efter sin mor.' Mens den lille har fået inskriptionen: 'Toke gjorde disse kumler efter sin far Abe (Ebbe), en klog mand.'

Heilskov skriver: "Den Omstændighed, at Harald Blaatands Svigermoder har faaet sin Mindesten i Sdr. Vissing, har fremkaldt den nærliggende Tanke, at der her har ligget en Kongsgaard før Vissing Klosters Tid. Historisk ved man ikke noget om den, men Harald Blaatands Svigermoder kan næppe være død her, hvis ikke der her har ligget en kongelig Ejendom. Forbindelsen med det ikke alt for fjerne gamle Kongesæde i Jelling synes da ogsaa en naturlig Tanke."

UÅBNET GRAV UNDER KORET

I kirkerummet kan man følge historiens gang. På nordvæggen og i koret ser man tydeligt omridserne af de gamle, romanske vinduer, der senere "gik af mode," og under gulvene er der fundet flere spor af begravelser. Og ifølge Chr. Heilskov skulle nogle begravelser ved alteret altså være blevet fyldt i forbindelse med, at man fjernede højen, hvor våbenhuset nu er. Ifølge Sdr. Vissing Kirkes egne oplysninger, befinder der sig dog under koret en muret gravhvælving, der endnu aldrig har været åbnet.

Kommer man forbi den harmoniske kirke, hvis skib er nøjagtigt dobbelt så langt, som det er bredt, vil man ud over runestenene kunne nyde en række fantastiske kalkmalerier fra omkring 1400 og 1500. Blandt andet et meget detaljeret af Sct. Jørgen og Dragen. Det mest imponerende er et på triumfvæggen, der forestiller Kristus med dryppende sår øverst på buen ind til koret. Han har Maria på sin venstre side og Johannes på sin højre. Mellem Kristus og Johannes ser man ærkeenglen Michael med sin vægt til at veje sjæle med. På den modsatte side fører en bevinget engel de frelste sjæle til Maria, og under Maria ser man sjæle, der er i gang med at genopstå fra deres grave. Kalkmaleriet kom først rigtigt for en dag i 1989 under kirkens seneste restaurering, for ved en tidligere renovering i 1909 havde man afskrevet det som ødelagt. Den nederste del af maleriet, der skulle forestille fortabelsen, er da også helt manglende, ligesom man kan se, at Johannes næsten er væk, (kun hovedet og glorien er bevaret). Der blev også under restaureringen i 1989 fundet svage spor af en basunengel over billedet.

KIRKEN NÆR STYRTET SAMMEN

Kirken har igennem sine hen ved tusind år haft et væld af forskellige ejere, og gennem årene er det gået op og ned med vedligeholdelsen. Den er i flere omgange blevet renoveret i sidste øjeblik, efter at dele af murværk eller andet er styrtet sammen. Det ser man af gamle kilder, som Nationalmuseet har gransket, og som blandt andet findes i Landsarkivet i Viborg.

Tårnet har oprindeligt haft sadeltag. Ud fra form og størrelse tyder det på at have været et af de stiltetårne, som er karakteristiske for Århus Stift. I begyndelsen af 1700-tallet var tårnet dog så dårligt, at dele af det styrtede sammen, og klokken

i stedet blev hængt op i "træværk" hvor den var udsat for "regn og slud." Det menes, at tårnet har fået sit nuværende udseende i 1740'erne. Også de øvrige dele af kirken har på flere tidspunkter været meget medtaget og været igennem flere istandsættelser. Omkring 1720 var de hjørner, der vendte mod sydøst i så slem forfatning, at man beskrev, at skibets hjørne ville: "ikke stå vinteren over uden hjælp," og det blev konstateret, at korets hjørne var: "revnet fra øverst til nederst." Derudover havde skibets daværende kamtaker mod øst fået "mægtig stor skade" på grund af regn.

Sdr. Vissing Kirke er altså blevet istandsat i flere omgange, blandt andet i 1756-57, hvor skibets hjørne mod syd-vest simpelthen styrtede sammen. Synet bemærkede ved den lejlighed, at der "faldt 20-30 læs på én gang." Til reparationerne af kirken i de år gik der "5400 dobbelte flensborgsten," hvilket i samspil med de andre løbende udbedringer præger det udseende, kirken har i dag. Ifølge synsprotokollen i 1838 er kirken på dette tidspunkt godt vedligeholdt, og der er ikke større bygningsarbejder før en omfattende, almindelig istandsættelse, udført af Hans Winther fra Brædstrup i 1988-89

VÆRSGO AT KIGGE IND

Sdr. Vissing ligger på landet mellem Gammel Rye og Brædstrup. Det er en lille landsby, der er placeret i noget af den smukkeste natur, Danmark har at byde på. Ikke langt væk ligger Nedenskov Sø, Gudenå og Blid Sø. Kirken er som regel åben i dagtimerne, og man er velkommen til at komme forbi. I Sdr. Vissing er man rigtig "på landet," med alt hvad det bringer af glæder, hvis man sætter pris på naturoplevelser. Og samtidig kan man altså også få sig en kulturoplevelse ved at lægge vejen ind om Ryvej 9 i Sdr. Vissing.

Sdr. Vissing Kirke

RØSTEN udgives af:

Folkekirkeinfo/Kirken i Østjylland

Dalgas Avenue 46, 2.

8000 Århus C

Tlf.nr.:86163673

Henvendelser vedr. RØSTEN:

martin@folkekirkeinfo.dk

Næste udgave af RØSTEN udkommer i februar, 2014.

Forslag skal være os i hænde 1. januar.